

Mordet i Hareskoven

Af Helle S. Larsen

Furesø Museer

Ind-led-ning

Det, du nu skal læ-se, er rig-tig sket.

Det ske-te for mang-e år si-den.

Den sør-ge-li-ge be-gi-ven-hed

fandt sted i 1866.

Hvor læng-e si-den mon det er ?

Det er så sør-ge-ligt det, der ske-te,

at du må-ske kom-mer til at græ-de lidt.

Al-li-ge-vel sy-nes jeg,

du skal læ-se vi-de-re,

for selv-om hi-sto-ri-en er sør-ge-lig,

kan man godt bli-ve klo-ge-re af den.

Hvad er en kryb-skyt-te?

Før du hø-rer den sør-ge-li-ge hi-sto-ri-e,
skal du vi-de lidt om kryb-skyt-ter
og om skov-ens folk på den tid,
hvor den sør-ge-li-ge hi-sto-ri-e fo-re-går.

Dengang var der mang-e kryb-skyt-ter.
Men ved du e-gent-lig,
hvad en kryb-skyt-te er?

En kryb-skyt-te er en mand,
der ja-ger dyr og sky-der dem
der, hvor han ik-ke har lov til at ja-ge.
En kryb-skyt-te er alt-så en mand,
der sky-der dyr i en skov el-ler på en mark,
som til-hø-rer en and-en.

Han gør no-get u-lov-ligt.

Der-for ja-ger en kryb-skyt-te

helst om nat-ten,

så han ik-ke så let bli-ver op-da-get.

Skov-ens folk

Skov-ens folk er de men-ne-sker,

der ar-bej-der i skov-en.

Den, der ej-er en skov,

har folk til at pas-se skov-en.

De folk skal fæld-e træ-er,

de skal plan-te ny-e træ-er,

de skal hold-e øje med dy-re-ne i skov-en,

se til, at de tri-ves

og ik-ke bli-ver for mang-e,
for så er der jo ik-ke mad nok til al-le dyr.

Skov-ens folk må godt sky-de dyr,
hvis der er ble-vet for mang-e af dem,
el-ler hvis dy-re-ne ik-ke er ra-ske.

Skov-ens folk skal og-så
hold-e øj-e med kryb-skyt-ter.
Hvis de op-da-ger en kryb-skyt-te,
skal de fang-e ham og hen-te po-li-ti-et.

Tid-li-ge-re skete det tit,
at kryb-skyt-ten fik bank
af dem, der fang-e-de ham.

Men mang-e gang-e
gav kryb-skyt-ten og-så sine for-føl-ge-re bank
og slap så selv væk.
Så-dan var det den-gang,
den sør-ge-li-ge hi-sto-ri-e fo-regår.

Den fi-ne-ste af skov-ens folk
er en skov-ri-der.

Han har en flot u-ni-form
og be-stem-mer hvil-ket ar-bej-de,
der skal la-ves i skov-en.

Til at hjæl-pe sig har han en skov-fo-ged.
Skov-fo-ge-den har og-så en fin u-ni-form
og sty-rer det dag-li-ge ar-bej-de i skov-en.

Til at hjæl-pe sig har han
skov-lø-be-re og skov-ar-bej-de-re.
Skov-ri-de-ren og skov-fo-ge-den
bor i hu-se u-de i sko-ven.

Kryb-skyt-tens liv

Kryb-skyt-ter var al-tid fat-ti-ge folk,
Nog-le hav-de og-så and-et ar-bej-de,
men mang-e blev kryb-skyt-ter,
for-di de ik-ke kun-ne finde no-get ar-bej-de,
og så vil-le der-es børn
jo kom-me til at sul-te.

Men der var og-så nog-le kryb-skyt-ter,
der ik-ke vil-le ha-ve ar-bej-de.
De vil-le kun være kryb-skyt-ter.
De kun-ne li-de spænd-ing-en,
og de kun-ne li-de peng-e-ne.

Des-vær-re drak og spil-le-de
mang-e kryb-skyt-ter der-es peng-e op,
og så måt-te de ud at ja-ge i-gen.
Der var og-så mang-e kryb-skyt-ter,
der let kom op at slås.
De kun-ne væ-re ret vold-e-li-ge.

Nog-le kryb-skyt-ter gik på jagt om da-gen,
men det var meg-et far-ligt,
for-di de så nemt blev op-da-get.
De fle-ste kryb-skyt-ter
gik der-for på jagt om nat-ten.

En kryb-skyt-te skal vi-de meg-et om dyr.
Han skal vi-de no-get om,
Hvor-dan de le-ver, og hvor de fær-des,
og han skal kun-ne find-e der-es spor.
Det er i-sær rå-dyr,
fa-sa-ner, ænd-er og ha-rer,
han jager.

Kryb-skyt-ten måt-te al-tid gå rig-tig langt,
for det kun-ne jo ik-ke nyt-te no-get,
at han gik på jagt i en skov

tæt på, hvor han bo-e-de,
så var han for nem at gen-kend-e.

Når kryb-skyt-ten nå-e-de der-hen,
hvor han vil-le ja-ge,
måt-te han liste sig rundt i skoven
el-ler på mar-ker li-ge ved skov-en,
ind-til han fandt nog-le dyr,
han kun-ne sky-de.

Han var nødt til
at li-ste sig helt tæt på dy-re-ne,
så han kun-ne ram-me dem i mør-ket.
Han måt-te væ-re meg-et stil-le,
for ved den mind-ste lyd løb dy-re-ne væk.

Når han hav-de skudt et dyr,
Skul-le han hur-tigt bræk-ke det.
Det vil si-ge,
at han skul-le skæ-re dy-ret op
og ta-ge ind-vold-e-ne ud.

Når han hav-de gjort det,
Lag-de han dy-ret i en sæk.
Hjer-te og le-ver pak-ke-de han ind
og kom og-så det i sæk-ken.
Re-sten lod han lig-ge ude i skov-en,
og så var det el-lers om
at kom-me hur-tigt væk.

Mang-e gang e ske te det,
at skov-fo-ge-den hav-de hørt skud-det,
og så måt-te kryb-skyt-ten ta-ge he-le dy-ret
på nak-ken og prø-ve at lø-be væk,
inden skov-fo-ge-den fandt ham..

Må-ske fandt kryb-skyt-ten et sted,
hvor han kun-ne nå at gem-me det dø-de dyr.
Men det kun-ne ske,
at de, der for-fulg-te ham,
fandt det dø-de dyr, og så tog de det.
Det var jo der-es ret.

Hvis kryb-skyt-ten blev fang-et,

fik han en bø-de.

Som re-gel kun-ne han ik-ke be-ta-le bø-den,

og så kom han i fæng-sel et styk-ke tid.

Hvis kryb-skyt-ten nå-e-de hjem med sit byt-te,

skul-le han ud og find-e nog-en,

der vil-le kø-be kø-det.

Han måt-te gå rundt til hu-se-ne

i lands-by-er i nær-he-den

og spørg-e, om folk vil-le kø-be vildt-kød,

el-ler han gik ind til en stør-re by

og solg-te kø-det til re-stau-rant-er.

Så man kan godt si-ge,

at kryb-skyt-ten ar-bej-dede hårdt.

Den-gang vil-le folk godt kø-be vildt-kød
fra en kryb-skyt-te,
for mang-e men-te ik-ke,
at kryb-skyt-te-ri var en for-bry-del-se,
i hvert fald ik-ke en slem for-bry-del-se.

Nu kom-mer vi
til vor-es sør-ge-li-ge hi-sto-ri-e.
Den fo-re-går i Har-e-skov-en,
og det for-fær-de-li-ge ske-te
den 16. marts 1866.

Skov-fo-ged Thom-sen

U-de i Har-e-skov-en i et hus,

der hed-der Rav-ne-hu-set

bo-e-de skov-fo-ged Thom-sen

med sin fa-mi-li-e.

Han var en dyg-tig mand og og-så rar.

Al-le kun-ne li-de ham.

Skov-fo-ged Thomaen var født i Far-um,

i det lil-le skov-lø-ber-hus

ved Lil-le-vang-skov-en.

Da han blev gift,

fik han ar-bej-de i Vær-lø-se.

Han og hans ko-ne,

der hed A-ne Al-vil-da Mi-chae-li-ne.

kom så til at bo i Rav-ne-hu-set

I-gen-nem å-re-ne fik de 4 pi-ger:

Fre-de-rik-ke E-mi-li-e,

Ma-ri-e So-phi-e Fran-cis-ka,

Cla-ra Al-vil-da Pe-tre-a og

An-na Al-vil-da Mi-chae-li-ne.

Men da de fik den sid-ste pi-ge i 1859,

Dø-de mo-ren li-ge ef-ter, at hun hav-de født,

og skov-fo-ged Thom-sen blev nu a-le-ne

med de 4 små pi-ger på 7, 5, 2 og 0 år.

Prøv at find-e ud af,

hvor gam-le pi-ger-ne var i 1866.

Det år mi-ste-de de og-så der-es far,

så de nu hver-ken hav-de mor el-ler far.

Sor-te Hans

I et lil-le hus i ud-kan-ten af Vi-rum lands-by
bo-e-de Hans Han-sen.

Han hav-de en ko-ne og to vok-sne søn-ner,
der hed Christian og Lars.

Hans Han-sen var kryb-skyt-te.

Han gik som re-gel på jagt
med sine to søn-ner,
som han hav-de op-lært til
og-så at bli-ve kryb-skyt-ter.

Hans Han-sen blev kaldt **Sor-te Hans**,

Han var høj og kraf-tig.

Hans hår og skæg var sort,
og og-så hans øj-ne var helt sor-te.

Han så al-tid på an-dre men-ne-sker
med et tru-end-e blik.

Sor-te Hans og hans søn-ner
var nog-le rå bør-ster,
meg-et vold-e-li-ge
i-sær far-en og den æld-ste søn.

De var før ble-vet an-kla-get
for for-skel-li-ge for-bry-del-ser,
men for-di de tru-e-de vid-ner-ne,
var der ik-ke mang-e,
der turd-e vid-ne mod dem.
og så kun-ne de ik-ke bli-ve dømt.

Sor-te Hans gik tit på kryb-skyt-te-jagt
i skov-e-ne om-kring Vær-lø-se.
Han var så fræk,
at han kun-ne find-e på at ja-ge om da-gen,
for ing-en turd-e jo sige no-get,
selv-om de så, hvad der ske-te.

Den 16. marts 1866

Den dag hav-de Sor-te Hans
og hans to søn-ner
væ-ret på kryb-skyt-te-ri fra mor-gen-stund-en.
De var gå-et til Jon-strup-vang
og Chri-sti-an hav-de skudt et rå-dyr,
som de hav-de bræk-ket og lagt i en sæk.
Da det var ble-vet mørkt,
strej-fe-de de om i Lil-le Ha-re-skov.

Skov-fo-ged Thom-sen hav-de he-le da-gen
ar-bej-det i skov-en
sam-men med to hjæl-pe-re.
Da det be-gynd-te at bli-ve mørkt,
holdt de op og gik hjem-ad.

Mødet

På en sti ik-ke så langt fra Rav-ne-hus,
Hør-te de plud-se-lig no-get.

Da de kom nær-me-re,
så de, at det var tre mænd.

Den for-re-ste bar en sæk
og den ba-ge-ste bar no-get,
der lig-ne-de en stok.

"God-af-ten", sag-de skov-fo-ged Thom-sen.

"God-af-ten", sag-de de tre mænd.

I mør-ket kun-ne Thom-sen ik-ke se,
om de tre mænd var no-gen, han kend-te.
Han sag-de der-for: "Hvem er I?"

De tre svar-e-de ik-ke.

I sted-et for be-gynd-te de at lø-be.
"Ef-ter dem", råb-te Thom-sen nu,
og han og hans to hjæl-pe-re sat-te i løb.

På vej op ad en stejl bak-ke
var skov-fo-ged Thom-sen ved at ind-hen-te
den ba-ge-ste, Sor-te Hans.
Plud-se-lig stand-se-de Sor-te Hans op
og vend-te sig om,

Han hæ-ve-de stok-ken,
der slet ik-ke var en stok,
men en bøs-se,
og skød Thom-sen lige i ma-ven.
Skov-fo-ged Thom-sen sank sam-men,
i-det han sag-de:
"Åh Gud, hjælp mig, de har skudt mig!
Hils mi-ne kæ-re børn!"

Hans to hjæl-pe-re op-gav straks
at for-føl-ge de tre mænd.

De bøj-e-de sig ned over Thom-sen
og så med det sam-me,
at det var meg-et al-vor-ligt.

Han blød-te vold-somt fra ma-ven.

Den-gang var der ing-en te-le-fon.

Der var ing-en am-bu-lan-ce.

Ja, der var slet ik-ke bi-ler.

Jens løb til-ba-ge til Rav-ne-hus

og hen-te-de en tril-le-bør,

som de kun-ne kø-re Thom-sen hjem på.

Til-ba-ge på Rav-ne-hus

Så snart Thom-sen var ble-vet lagt i seng,
red Jens, alt hvad han kun-ne,
til Bal-le-rup ef-ter læ-gen.

En and-en red til Kol-le-kol-le
med bud til skov-ri-de-ren.

Da skov-ri-de-ren kom til Rav-ne-hus
og hør-te, hvad der var sket,
send-te han sin karl til Lyng-by
for at hen-te po-li-ti-et.

Sam-ti-dig blev Jens sendt ud i skoven,
for at sø-ge ef-ter den sæk,
som Thom-sen hav-de set
en af de tre mænd smi-de fra sig,

da de be-gynd-te at lø-be væk.
Jens fandt ret hur-tigt sæk-ken,
og det vi-ste sig,
at der i sæk-ken lå et dødt rå-dyr.

Pak-ket ind i et tør-klæ-de
lå le-ve-ren og hjer-tet fra rå-dy-ret.
Så var det alt-så kryb-skyt-te,
der hav-de væ-ret på spil.

Po-li-ti-et kom-mer

Det blev mid-nat,
Ind-en po-li-ti-et nå-e-de til Har-e-skov-en.

Kort før var læ-gen nå-et frem.

Han und-er-søg-te skov-fo-ged Thom-sen,
og sag-de, at Thom-sen var så hårdt så-ret,
at han ik-ke vil-le leve nat-ten ov-er.

Po-li-ti-be-tjent Blom fik lov af læ-gen
til at af-hør-re Thom-sen.

Det tog lang tid at ta-le med Thom-sen,
for-di han he-le ti-den måt-te hold-e pau-se,
for-di det gjor-de så ondt.

Til sidst fik Blom dog he-le for-klar-ing-en.
Thom-sen for-tal-te, at han men-te,
at kryb-skyt-ter-ne var Sor-te Hans
og hans to søn-ner.

Så snart Blom hør-te det,
be-gav han sig i he-ste-vogn til Vi-rum
sam-men med tre be-tjen-te.

Hjemme hos Sor-te Hans

Det var næ-sten ble-vet mor-gen,
før be-tjen-te-ne nå-e-de Vi-rum.
De fandt hur-tigt Sor-te Hans' hus.

De kend-te det,
for-di Sor-te Hans hav-de væ-ret ar-re-ste-ret
fle-re gang-e før.

Da de buld-re-de på dør-en,
var det Sor-te Hans' ko-ne,
der åb-ne-de den.
De vi-ste hend-e sæk-ken og tør-klæ-det,
og hun gen-kend-te det straks.

Så var der jo ik-ke så meg-et,
at væ-re i tvivl om.

Sor-te Hans og hans to søn-ner
måt-te følg-e med po-li-ti-et,
selv om de sag-de,
at de slet ik-ke hav-de væ-ret i Har-e-skov-en.

Til-ba-ge i Rav-ne-hus

Hvor-dan gik det til-ba-ge i Rav-ne-hu-set?

Næ-ste dag - det var en lør-dag -

Dø-de skov-fo-ged Thom-sen

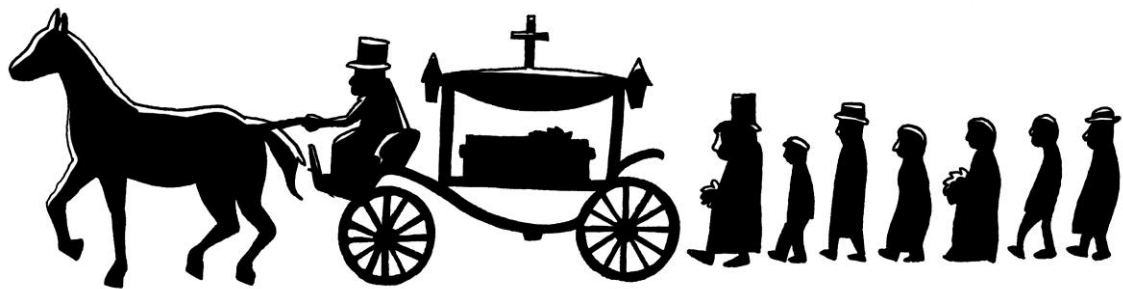
lidt ov-er mid-dag.

Der blev stor sorg.

Ik-ke bar-e hos pi-ger-ne,

der nu hver-ken hav-de mor el-ler far.

Al-le, der kendte Thom-sen, sørgede.

Da han skul-le be-gra-ves,

skul-le ki-sten fø-res

fra Rav-ne-hus til Kir-ke Vær-lø-se Kir-ke.

Fle-re sted-er på vej-en

var der rejst æ-res-por-te,

og me-re end 300 men-ne-sker

fulg-te ki-sten.

Det var en sorgens dag i hele Vær-lø-se sogn.

A-vi-ser-ne

I lang tid ef-ter mord-et,
blev der skre-vet i a-vi-ser-ne om det.
Der var stor vre-de ov-er det, der var sket.

Folk på eg-nen var bang-e for,
at Sor-te Hans og hans søn-ner
ik-ke vil-le bli-ve straf-fet,
for-di han før var slup-pet for at bli-ve dømt.

Der blev og-så skre-vet skil-lings-vi-ser.
Skil-lings-vi-ser-ne for-tal-te al-tid
om vold-som-me be-gi-ven-he-der.
Man kan godt si-ge,
at det var den tids Ek-stra-blad.

End-e-lig star-te-de der i nog-le a-vi-ser
en ind-sam-ling af peng-e
til de 4 for-æl-dre-løse pi-ger.

Sor-te Hans og hans søn-ner

Først sagde Sor-te Hans og hans søn-ner,
at de slet ik-ke
hav-de væ-ret i Har-e-skov-en den nat.

Så ind-røm-me-de de,
at de hav-de væ-ret i Jon-strup-vang,
men ik-ke i Har-e-skov-en.

Til sidst ind-røm-me-de Sor-te Hans,
at de hav-de væ-ret i Har-e-skov-en,

og at de hav-de mødt Thom-sen
og hans hjæl-pe-re.

Men Sor-te Hans sag-de,
at han ik-ke hav-de sig-tet på Thom-sen,
da han skød.

Hel-dig-vis vi-ste en skud-prø-ve,
at der var ble-vet skudt så tæt på,
at Sor-te Hans ik-ke kun-ne und-gå at vi-de,
at han vil-le ram-me.

Skov-fo-ged Thom-sen var ble-vet ramt
af 11 hagl i ma-ven,
og no-get af stof-fet fra hans tøj
var gået med ind i såret.

Rets-sag-er-ne

Sor-te Hans blev ved und-er-ret-ten
i-dømt 8 års tugt-hus-ar-bej-de.

Ov-er-ret-ten ned-sat-te straf-fen
til 2 års for-bed-rings-hus-ar-bej-de.
Nu skrev a-vi-ser-ne i-gen om sag-en.
Der var stor vre-de ov-er,
at straf-fen var ble-vet ned-sat.

Så måt-te højeste-ret se på sag-er-ne.
Den end-e-li-ge dom til Sor-te Hans
blev på 8 års tugt-hus-ar-bej-de.

Da Sor-te Hans hav-de ud-stå-et sin straf,
kom han til at bo
hos en fa-mi-li-e i Bag-sværd.

Se-ne-re blev han røg-ter
på en stor gård i Her-lev
og til sidst be-gra-vet på Her-lev Kir-ke-gård.

Pi-ger-ne

De 4 pi-ger blev sat i plej-e i kær-li-ge hjem,
hvor der blev pas-set godt på dem,
og de end-te al-le med at få et godt liv.